

Konduktor

511202

Inna nazwa zawodu: nie występują

Zadania i czynności

Praca konduktora polega na obsłudze pociągu pasażerskiego. Można w niej wyróżnić kilka podstawowych zadań. Konduktor czuwa nad prawidłowym, zgodnym z przepisami przejazdem pociągu między stacją początkową i docelową, sprawdza ważność biletów, sprzedaje bilety osobom, które zgłosiły ich brak, nakłada kary na pasażerów jadących bez biletów lub tym, którzy przekroczyli przepisy obowiązujące w pociągu, udziela pasażerom informacji oraz dba o ich wygodę i bezpieczeństwo. Konduktor-kierownik pociągu sprawuje ogólny nadzór nad kursem pociągu, prowadzi dokumentację przebiegu jazdy, może także kontrolować bilety oraz włączyć się do czynności porządkowych. Konduktor-rozdawca bagażu przyjmuje i wydaje bagaż na stacjach, prowadzi jego ewidencję, dba o jego prawidłowe rozmieszczenie i przewóz bez uszkodzeń. Konduktor wagonów specjalnych obsługuje wagony „salonki” i wojskowe. Zobowiązany jest przyjmować delegacje, zapewniając im właściwą obsługę. W wagonach wojskowych przyjmuje wycieczki żołnierzy, grupy inspekcyjne i dba o ich wygodę.

Konduktor-konserwator kolei linowej pracuje w wagonach lub na stacjach górnych i dolnych tych kolei. Pełni funkcje porządkowe i kontrolne, pilnuje przestrzegania przepisów, informuje podróżnych oraz dba o ich bezpieczeństwo.

Konduktor należy do drużyny konduktorskiej danej stacji kolejowej (nie na wszystkich stacjach istnieją takie drużyny) i pracuje w pociągach należących do jej rejonu. Dyspozytor opracowuje grafik określający dni pracy konduktora oraz pociągi, które będzie obsługiwał. Po otrzymaniu zlecenia, konduktor rozpoczyna pracę w brygadzie, składającej się z kierownika pociągu, dwóch konduktorów rewizyjnych i konduktora-rozdawcy bagażu – jeżeli pociąg ma wagon bagażowy.

Przed odjazdem pociągu, konduktor sprawdza przydzielony mu zestaw wagonów, a po rozpoczęciu jazdy przystępuje do sprawdzania biletów. Na stacjach pośrednich konduktor wysiada, aby obserwować wsiadanie i wysiadanie pasażerów i sygnalizuje maszyniście gotowość do odjazdu. Podczas kursu pociągu konduktor stale zmienia miejsce pobytu, czuwa nad przebiegiem jazdy, kontroluje drzwi i okna oraz wyposażenie wagonu. Zwraca uwagę na zachowanie pasażerów – czy przestrzegają przepisów porządkowych i dotyczących bezpieczeństwa jazdy. Konduktor zobowiązany jest dbać o wygodę pasażerów, udzielać im pomocy i informacji.

Środowisko pracy

materialne środowisko pracy

Miejszem pracy konduktora jest wagon pasażerski, bagażowy, specjalny bądź też wagon kolei linowej. Wpływa to zasadniczo na styl pracy konduktora, określa też stopień zagrożeń, problemy, które powinny być przez konduktora rozwiązywane oraz wymagania dotyczące stanu zdrowia i cech charakteru. Poza pracą w wagonie, konduktor przebywa także w budynkach stacyjnych (pomieszczenia konduktorskie,

gdzie odbiera zlecenie i przygotowuje się do podróży; po dalekobieżnym kursie nocuje w domu noclegowym dla konduktorów na stacji docelowej). Konduktor pracuje w zmiennych temperaturach powietrza – podczas postojów pociągu wysiada na peron. Różnice temperatur mogą być dość znaczne, przede wszystkim w zimie: ogrzany wagon i mróz na wolnym powietrzu. Niska i wysoka temperatura charakteryzuje zwłaszcza środowisko pracy konduktora kolei linowej. W zimie wagoniki tych kolei nie są ogrzewane. Pracy konduktora towarzyszy przez cały czas hałas wywołany poruszaniem się pociągu, mogą też zdarzyć się okresowe wibracje poszczególnych elementów wagonu. W pracy konduktora kolei linowej dodatkowym obciążeniem jest gwałtowna zmiana ciśnienia atmosferycznego.

Praca wymaga stałej uwagi i czujności ze względu na istniejące zagrożenia, występujące przy wsiadaniu i wysiadaniu, przy przechodzeniu po torach, przemieszczaniu się pojazdów szynowych. Głównym zagrożeniem dla konduktora kolei linowych jest praca na dużych wysokościach. Konduktor taki obsługuje nie tylko wagon kolejki, lecz uczestniczy także w naprawach urządzeń, które poruszają i utrzymują wagony (słupy podtrzymujące, liny, elementy napędowe). Znajdują się one często na znacznej wysokości. Istnieje także ryzyko porażenia prądem elektrycznym, bowiem koleje linowe napędzane są motorami elektrycznymi, a konduktor bierze udział w ich konserwacji.

Konduktor narażony jest na choroby narządów ruchu, wywołane długotrwałym staniem i chodzeniem lub przeziębieniem stawów. Inne choroby związane z pracą w tym zawodzie to infekcje górnych dróg oddechowych, powstałe z powodu przebywania w zmiennych temperaturach. Możliwe są także urazy i stłuczenia.

warunki społeczne

Praca konduktora ma po części charakter zespołowy i indywidualny. Drużyna konduktorska danego pociągu tworzy zespół o określonych zadaniach, natomiast swój zakres pracy każdy konduktor wykonuje indywidualnie.

Kontakty z ludźmi trwają przez cały czas pracy. Kontrola biletów jest najważniejszą, ale nie jedyną ich formą. Konduktor także sprzedaje bilety, odpowiada na pytania, informuje, dba o bezpieczeństwo pasażerów. Porozumiewa się przede wszystkim bezpośrednio, natomiast z innymi pracownikami kolei także za pomocą radiotelefonu oraz sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej. Kontakty z pasażerami mogą być przyczyną konfliktów (pasażerowie bez biletu lub przekraczający inne przepisy PKP).

warunki organizacyjne

Praca konduktora trwa na ogół od 9 do 12 godzin. Zdarza się także, że pracuje dłużej. Godziny pracy nie są stałe, a zmienność ta wynika z rozkładu jazdy pociągów. Konduktor pracuje w dzień i w nocy, konduktor kolei linowych tylko w dzień, w nocy tylko w razie awarii. Konduktorzy zatrudnieni są w wolne soboty, niedziele i święta. Obsługa pociągu dalekobieżnego nocuje na stacji docelowej i powraca kursem powrotnym do macierzystej stacji. Po takim kursie konduktor ma 24 godziny wolne od pracy.

Konduktor rewizyjny i kierownik pociągu noszą w pracy mundur, konduktor-rozdawca bagażu – mundur i ubranie robocze, konduktor kolei linowych mundur, ubranie robocze oraz ubranie ochronne: do napraw sprzętu i ocieplane w zimie. Czynności jakie

wykonywają konduktorzy na wszystkich stanowiskach są powtarzalne, zdarzają się jednak sytuacje nadzwyczajne, związane np. z zachowaniem pasażera bądź wynikające z zakłócenia jazdy pociągu lub wypadku. Konduktor musi wykazać wtedy samodzielność i inicjatywę wykraczające poza ramy przepisów.

Wymagania psychologiczne

Praca odbywająca się prawie wyłącznie podczas jazdy pociągu, bywa monotonna, wymaga od konduktora wytrzymałości fizycznej i psychicznej. Nie może on sobie pozwolić na dekoncentrację uwagi, osłabienie czujności i spostrzegawczości.

Konduktor pracuje z ludźmi, powinien zatem mieć (lub wykształcić) pewne cechy osobowościowe, które ułatwią mu te kontakty. Wskazane jest, aby był odporny emocjonalnie i umiał kontrolować swoje zachowanie w sytuacjach konfliktowych z pasażerami. Powinien być grzeczny i uprzejmy, wykazując zarazem stanowczość w egzekwowaniu przepisów.

Jako członek załogi pociągu, konduktor, zwłaszcza rewizyjny i kierownik pociągu, muszą mieć świadomość odpowiedzialności za bezpieczeństwo ludzi, a nawet cechować się pewną odwagą osobistą. Powinna być ona jedną z głównych cech konduktora kolei linowej, który pracuje w warunkach trudnych i mogących grozić poważnym niebezpieczeństwem. Zdarza się, że bierze on udział w akcjach ratowniczych w razie wypadku w górach.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

W zawodzie konduktora konieczny jest dobry wzrok oraz bezbłędne rozróżnianie kolorów dla właściwego odczytania kolejowej sygnalizacji świetlnej. Potrzebny jest też dobry słuch dla rozróżniania sygnałów dźwiękowych, odgłosów jadących wagonów i innych pojazdów szynowych, co decyduje m.in. o bezpieczeństwie konduktora przechodzącego przez tory.

Może się wydawać, że praca konduktora nie stawia wielkich wymagań fizycznych i zdrowotnych. Jest jednak inaczej – konduktor musi przede wszystkim być odporny na zmęczenie. Wskazane jest zatem, aby miał w miarę silną budowę ciała. W ramach tej ogólnej, dobrej sprawności fizycznej ważna jest sprawność układu krążenia i mięśniowego. Pożądanym jest zmysł równowagi oraz brak lęku wysokości (szczególnie ważny dla konduktorów PKL).

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Minimalny poziom wykształcenia, umożliwiający pracę w zawodzie konduktora, to szkoła zawodowa. Kandydat musi poza tym ukończyć kurs konduktorski i BHP. Konduktor kolei linowej dodatkowo kurs ratownictwa górskiego i eksploatacji urządzeń elektrycznych.

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej

W zawodzie konduktora możliwości awansu są dość ograniczone. Najczęstszym z możliwych jest awans na kierownika pociągu, potem na zawiadowcę stacji.

Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych

Możliwości takie istnieją, preferuje się przy tym osoby do 40. roku życia. Później barierę może stanowić wydolność fizyczna. Do pracy na stanowisku konduktora kolei linowych przyjmuje się ludzi młodych, do 30. roku życia.

Możliwości zatrudnienia

Informacje będą sukcesywnie uzupełniane.

Zawody pokrewne

- dyżurny ruchu kolejowego
- kontroler ruchu
- rewizor pociągu
- technik transportu kolejowego
- manewrowy
- kasjer
- bileter

Polecana literatura

Informacje będą sukcesywnie uzupełniane.